

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА

A.B. СІРКО,

д.е.н., професор, Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Економічний розвиток на інноваційній основі: проблема участі у ньому українських корпорацій

Аналізуються інституційні чинники, що гальмують інноваційний розвиток вітчизняної економіки; на прикладі корпоративного суб'єкта підприємництва показані деформації базових інститутів ринку – права власності та економічної конкуренції, які спотворюють підприємницьку мотивацію, підштовхуючи великий і середній бізнес до симбіозу із корумпованою державною владою та до рентоорієнтованої поведінки.

Ключові слова: інновації, корпорації, власність, домінуючі власники.

A.B. СІРКО,

д.э.н., профессор, Винницкий учебно-научный институт экономики ТНЭУ

Экономическое развитие на инновационной основе: проблема участия в нем украинских корпораций

Анализируются институциональные факторы, тормозящие инновационное развитие отечественной экономики; на примере корпоративного субъекта предпринимательства показаны деформации базовых институтов рынка – права собственности и экономической конкуренции, искажающие предпринимательскую мотивацию, подталкивая крупный и средний бизнес к симбиозу с коррумпированной государственной властью и к рентоориентированному поведению.

Ключевые слова: инновации, корпорации, собственность, доминирующие собственники.

A. SIRKO,

doctor of economic sciences

Corporation's investing potential in Ukraine's innovative economic development

The article deals with analysis of the institutional factors that hamper innovation development of the national economy; on the basis of, corporate business entity shown is deformation of such basis market institutions as property rights and equal access to scarce economic resources, which distort entrepreneurial incentives, pushing large and medium-sized business to symbiosis with corrupt state power and to rent-seeking behavior.

In the context of considering innovations as a driving force of the economic development we have analyzed the issue of innovative acceptability of the corporative sector of Ukraine's economy, which developed as a result of previous inverse transformations. The modern corporative entrepreneurship emerged as a product of evolution of market-rival relations, as a way of centralizing scattered capital for realization of big investment innovative projects. In Ukraine corporative entrepreneurship has become the main way both of privatizing big and small enterprises and accumulating private capital. The established clan-oligarchic political system hinders the sustainable economic development and creates core inner risks for national security. The conclusions on deformation of basic market institutions such as the ownership right and economic competition are explained. The lack of reliable state protection induces the domineering proprietors to concentrate maximum of corporative property and fence it off the public funds market. The usurpation of the politic power by the major corporative business resulted in distortion of the competitive principle of access to meager economic resources and nurturing rent-oriented behavior of domineering proprietors and business directors. The

corporative formations emerging as a result of privatization are now turned into institution traps, the form of which contradicts its content. The share capital has merged with the managing corporative capital in the detriment of minor owners and needs of effective economic development. The demand for innovations is determined not by the needs of the corporation as a household agent, but by the consumeristic interests of the owner and a supervisor in his subordination. It was concluded that the activation of the innovative economic development of the country urges to eliminate the distorted basic market institutions.

Keywords: innovation, corporations, property rent, domineering proprietors.

Постановка проблеми. Сучасна, розвинена ринкова економіка характеризується високою активністю суб'єктів підприємництва у сфері інновацій. За умов загострення економічної конкуренції та впливу глобалізаційних процесів інноваційна активність бізнесу стає не лише запорукою його комерційного успіху, але й необхідною умовою забезпечення конкурентоспроможності національної економіки і підвищення загального добробуту. Тому проблема інноваційності економічного розвитку висулася в число першорядних як для підприємців, так і для урядовців у провідних країнах світу. Більше того, вона стає дедалі частіше предметом пошуку спільних рішень у рамках регіональних інтеграційних спільнот. Та, на жаль, в українській економіці інновації є радше винятком, а не загальним правилом і стимулом для бізнесу. Цілком очевидно, що опора на подальше, переважно екстенсивне, економічне зростання без інновацій і широкомасштабної модернізації виробництва на їхній основі веде нашу країну в глухий кут, позбавляє перспектив вирватися зі стану сировинної периферії передових країн світу та покінчити з принизливими для людської гідності умовами праці й побуту.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Питання стосовно переведення вітчизняної економіки на інвестиційно–інноваційну модель розвитку обговорюється науковцями вже давно, щонайменше років десять, висловлено вже чимало раціональних пропозицій для вищого керівництва країни. Однак від цього актуальність даної проблеми анітрохи не зменшилася, навпаки, індиферентність великого бізнесу до питань серйозної модернізації виробництва на інноваційній основі вже асоціюється, і цілком справедливо, із загрозами національній безпеці. Серед найбільш плідних розвідок даної проблеми у контексті теми нашого дослідження варто окремо виділити праці українських економістів А. Гальчинського і В. Гейця [1–3], В. Дементьева [4]. Тим не менш нам представляється, що більшості наявних досліджень усе ще бракує виходу на глибинні, системоутворюючі інституційні чинники, що протидіють інноваційній модернізації економіки України. Через це висловлювані у науковій літературі висновки та пропозиції носять здебільшого розрізнений, частковий, а нерідко й поверховий характер.

Метою статті є викладення результатів аналізу стану та проблем інноваційної діяльності у корпоративному секторі економіки України, який репрезентує великі і середні підприємства зі статусом господарських товариств.

Виклад основного матеріалу. Інноваційна термінологія в лексиконі суспільствознавців, зокрема економістів, з'явилася відносно недавно, у першій половині ХХ ст., і поштовхом для її широкого вжитку послужила творчість фундатора теорії інноваційного підприємництва Й. Шумпетера. Спираючись на його теоретичну спадщину, передовсім працю [5], та відому нам, сучасникам, економічну історію людства, є всі підстави стверджувати, що інновації є зако-

номірним явищем ринкової системи господарювання, вони генеруються самою природою капіталізму, нестримним бажанням підприємців до максимізації прибутку. Він мав рацію, коли, визначаючи інновації як головну рушійну силу зростання економіки, принципово розмежовував поняття «зростання економіки» та «розвиток економіки». Перше з цих понять учений характеризував як звичайні кількісні зміни, або просте нарощування, ресурсних витрат та обсягів продукції, друге – як позитивні якісні зміни, або нововведення у техніці і технології, продукції та предметах праці, організації і управлінні виробництвом, інших сферах економічної діяльності.

Разом із тим, як ми бачимо на прикладах більш віддаленої та сучасної економічної історії країн із ринковою економікою, висока активність та масштаби інноваційної діяльності не завжди є постійними, а тому не випадково інноваційні потенціали країн, навіть найбільш економічно розвинених, сьогодні помітно різняться. Ця обставина вказує на те, що, по–перше, інновації дійсно є головним рушієм економічного зростання, привносячи суттєві зміни у чинники і результати виробництва, і, по друге, передумовами активізації інноваційної діяльності бізнесу (широкого попиту на винаходи, нові відкриття) є певні інституційні зміни в економічній системі суспільства.

Інституційні фактори та інституційне середовище загалом, як показує аналіз наукової літератури, займають останнім часом центральне місце в дослідженнях інноваційно–інвестиційної проблематики економічного зростання іноземних та вітчизняних науковців. І цьому також є пояснення. Загальновідомо, що технологічний прогрес генерується не сам по собі, а під впливом економічних інтересів підприємців та можливостей їх фінансового забезпечення. За сучасних реалій у зв'язку з досягненням в економічно розвинених країнах світу високого рівня товарного насичення внутрішнього (і світового) ринку та високого рівня добробуту тамтешнього населення, інтерес виробників дедалі більше зміщується на пошук нових, нетрадиційних ринкових ніш, до різного роду інновацій. Водночас сьогодні необхідною умовою ведення успішного бізнесу на засадах інноваційності, як правило, є його опора на наявне в країні сприятливе інституційне середовище: гарантований державою захист прав власності, включаючи і захист від недобросовісних контрагентів на ринку, неухильно підтримувана державою рівність для усіх умов господарювання, розвинений ринок капіталів, інтегрована система освіти й науки тощо. Окрім того, численними емпіричними дослідженнями на прикладі різних країн, зокрема з транзитивною економікою, доведено, що адміністративно–правові й економічні методи впливу держави на забезпечення довгострокового економічного зростання без належного урахування якості національних інститутів, особливо неформального характеру, не дають очікуваного ефекту.

Таким чином, необхідними умовами переведення національної економіки на рейки інноваційного розвитку є, по–

перше, формування цілісної суспільно-економічної системи як розвинутої системи взаємодіючих ринків товарів, праці й капіталу, в якій державі доводиться діяти в жорстких правових рамках та контролю з боку громадянського суспільства; по-друге, досягнення високого рівня конкурентності внутрішнього ринку, завдяки чому приводяться в дію потужні стимули до модернізації виробництва та інновацій; по-третє, як наслідок, зростання реальних доходів населення та споживчого, а затим і інвестиційного, попиту.

Аби в цьому переконатися, слід звернутися до статистики. Розвинені країни домоглися того, що їхні ВВП найбільше зростають за рахунок інноваційної продукції. Так, на початку 2000-х років внесок інноваційної складової у національний продукт США досяг 34,6% та ще більше в Японії і старожилах Євросоюзу – відповідно 42,3 і 50%. Щорічно від експорту наукомісткої продукції США одержують близько \$700 млрд, Німеччина – \$530 млрд, Японія – \$400 млрд. [6, с. 28].

Україна, маючи на початку 1990-х років приблизно однакові стартові умови з країнами Центральної і Східної Європи, сьогодні майже утричі поступається за основними результативними показниками національного виробництва та рівнем життя. Через критично високий рівень зношеності (у багатьох галузях до 80%) й застарілість техніко-технологічної бази виробництва досі зберігається надвисока енерго- і матеріалозатратність, високоюмовірними є техногенні загрози для життя і здоров'я людей, а країна через неконкурентоспроможність на світових ринках має серйозні проблеми з платіжним балансом та стійкістю обмінного курсу національної валюти. Тому, не розв'язавши цю проблему в принципі, не перевівши економіку на рейки інноваційно-інвестиційного розвитку, суспільство заганає себе у безвихідь: бюджет держави міліє, секвеструються соціальні програми, усе частіше нависає загроза дефолту і соціальних катаклізмів.

Перманентно змінюване політичне керівництво нашої країни постійно декларує свої реформаторські наміри стосовно переведення національної економіки на рейки інноваційно-інвестиційного розвитку. Ці наміри були номіновані у Стратегії розвитку «Україна – 2015», а тепер – в «Україна – 2020». Є Закон «Про інноваційну діяльність», вносилися численні зміни й доповнення до інших законів щодо заохочення суб'єктів господарювання до інноваційної діяльності. Та попри всю оптимістичну риторичку можновладців, за яку вони, до речі, не несуть жодної відповідальності, економічна система, що склалася в Україні, відторгає інноваційно-інвестиційну модель розвитку.

Так, за даними офіційної статистики, упродовж попереднього періоду, коли економіка країни ще демонструвала зростання, інноваційна активність промислових підприємств мала загалом знижувальну тенденцію, і в 2014 році частка промислових підприємств, що займалися інноваціями, становила лише 16,1% від усіх підприємств галузі. Цей показник є особливо вражаючим у порівнянні з розвиненими країнами (в Японії – 70–80%, у країнах ЄС – 50–70%). А частка інноваційної продукції у загальному обсязі реалізованої продукції у нас скоротилася у тому ж році до 2,5% [7, с. 13].

Привертає увагу і та обставина, що серед рідкісних інновацій у нас – це здебільшого товарно-продуктові інновації, а не ресурсно-техніко-технологічні. Тоді як для здорової економіки має бути якраз навпаки, оскільки саме останні, за

висловом Дж.К. Гелбрейта, є тією «відправною точкою, яка здійснює вплив на весь розвиток» [8, с. 376].

Усім відомо, що обов'язковою передумовою успішного лікування будь-якої хвороби є її фахове діагностування. У чому ж полягають причини відторгнення інновацій економічною системою України?

Власники і керівники підприємств у ході соціологічних опитувань зазвичай схильні пояснювати свою індіферентність до інновацій цілою низкою причин [9, с. 94–96]. Серед внутрішніх гальмівних чинників інновацій, як правило, називають (у міру значущості): брак коштів; високий ступінь ризику та невизначеності; довге очікування віддачі від нововведень; низький рівень кваліфікації наявного персоналу та ін. Найбільші зовнішні чинники гальмування інновацій вони бачать у зтяжних адміністративно-бюрократичних процедурах; недосконалоств законодавства; низькому попиту на продукцію їхніх підприємств; обмеженості інформації тощо.

Безперечно, всі перелічені вище чинники є важливими. Але тут виникає питання: чому ж у вітчизняній бізнес-еліті бракує наполегливості здолати ці бар'єри, в тому числі використовуючи демократичні процедури для прийняття ефективних політичних рішень? Якщо позиковий капітал є наразі дорогим, а він дійсно є дорогим та ще й малодоступним, чому б корпораціям не скористатися широкими і тільки їм доступними можливостями залучення акціонерного капіталу, звісно, в обмін на права корпоративної власності? І нарешті, що особливо насторожує, чому так звана еліта корпоративного бізнесу у нас так завзято прагне потрапити у велику політику і залишитись у ній, чи не шкодить неминучий у такому випадку конфлікт інтересів їхньому бізнесу?

Мусимо визнати і відверто сказати, що в результаті попередніх стратегічних провалів держави по розбудові ефективної ринкової економіки і безладних змін сформувалася мутантна політико-економічна система, яка отримала назву кланово-олігархічного капіталізму. У такій системі відносин бал правлять плутократичні інтереси, найприбутковішою сферою бізнесу стала сама політика, а відтак інновації, які за визначенням мали б слугувати головним рушієм економіки, втратили свою актуальність.

Емпіричний аналіз поведінки власників корпоративного сектору переконує нас у тому, що реальна економічна система в Україні суперечить базовим принципам її ринкової організації. Спотворені основи ринкової економіки: 1) право власності та 2) рівність доступу суб'єктів господарювання до обмежених економічних ресурсів (матеріальних, інвестиційних тощо).

Через незахищеність прав власності паралізований процес капіталотворення, притоку іноземних капіталів, в зародковому стані ринок корпоративних прав. Зворотний бік цієї деформації інституту власності – перманентні рейдерські переділи власності, виведення активів і прибутків з-під контролю міноритарних акціонерів, ухилення від чесного виконання фінансових зобов'язань перед державою, офшоризація капіталів і низка інших негативів.

Через штучні деформації «пружини ринкового механізму» – економічної конкуренції – суб'єкти господарювання поставлені у нерівні, дискримінаційні умови доступу до економічних ресурсів. Через зрощення великого бізнесу і політики і, як наслідок, млявість антимонопольного відомства сус-

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА

пільство вимушене змиритись з надвисоким рівнем економічної концентрації, або монополізації ринків. Гіпермонополізація основних секторів економіки призводить до суттєвого послаблення не лише економічної конкуренції, а й демократичних норм у суспільстві, ставить органи центральної і місцевої влади у залежність від особистих інтересів олігархів, які створили чи прибрали до своїх рук провідні політичні партії, мас-медіа, спортивні клуби тощо.

Непомірна ціна за імпортований із Росії природний газ, з одного боку, та скорочення через економічну рецесію попиту на сировинну продукцію на світових ринках – з іншого – лише в останні роки змусили – таки власників підприємств так званих базових галузей вітчизняної економіки приступити до деяких технологічних змін, заміни давно віджилих у світі енергозатратних мартенівських печей сучасними методами виробництва металу. Загалом же інтерес власників великого бізнесу прикутий не до інновацій, а до розширення своїх бізнес-імперій шляхом поглинання та участі у приватизації державних підприємств. Таким чином, можна цілком певно стверджувати, що корінна причина гальмування інноваційної модернізації нашої економіки зовсім не у дефіциті фінансових ресурсів, а в наявності іншої шкали цінностей для власників корпоративного бізнесу, більш важливих для них пріоритетів і можливостей максимізації прибутку. Така поведінка, за якої одні дозволяють собі збагачення за рахунок інших, користуючись обмеженням доступом до ресурсів, має назву рентоорієнтованої.

На противагу країнам із розвинутою ринковою економікою, де власність юридично і реально відокремлена від управління корпорацією (капіталом), в Україні, навпаки, власність, як правило, зрослася з топ-менеджментом. Унаслідок цього домінуючий власник має право вирішального голосу на загальних зборах акціонерів та у наглядовій раді, а разом із тим сам себе призначає і самочинно керує підприємством. Якщо ж у ході постприватизаційного перерозподілу прав власності власнику – фізичній особі вдалося ще й вибудувати власну імперію бізнесу (холдинг, ФПГ тощо), то, звісно, до керма таких підприємств ним були приставлені свої, особисто віддані і послухні креатури. Тож за благозвучною вивіскою приватних і публічних акціонерних товариств у наших умовах здебільшого панує режим власності фізичних осіб, тобто економічна влада на підприємстві зосередилася де-факто у руках певних осіб, котрі здійснюють повний контроль за його господарською діяльністю та розподілом отримуваних доходів.

У корпоративному секторі економіки склалася парадоксальна з першого погляду ситуація, коли чи не найпоширенішою формою максимізації індивідуальних доходів власників і керівників великого бізнесу вже віддавна стало виведення товарних і фінансових потоків підприємства на родинні (сімейні) посередницькі фірми. На практиці схема виглядає так: продукція підприємства реалізується такій фірмі за заниженими, а інколи і збитковими, цінами з наступним перепродажем її, нерідко і по декілька разів, та осіданням прибутку на рахунках посередників. Ось чому статистика вже традиційно з року в рік фіксує збитковість, якою охоплено майже 40% промислових підприємств, і що прикметно, ці підприємства не «вмирають» і не реорганізуються.

З цього аналізу далі випливає той висновок, що попит на інновації тепер безпосередньо залежить від особистої моти-

вації власника-керівника: що йому особисто більш вигідно – модернізувати підприємство чи прилаштувати до нього сімейно-родинні фірми-посередники, які б знімали прибутки через трансфертне ціноутворення, в тому числі і через офшори, а можливо, і взагалі потай від трудового персоналу перепродати його чи перепрофілювати.

Нечесність приватизаційних конкурсів, використання юридичних махінацій та/чи зв'язків у владі для встановлення контролю над високорентабельними підприємствами породили у власників піратське ставлення до придбаних у такі способи активів. Замість капіталізації отримуваного прибутку та залучення зовнішніх інвесторів, підприємства ще більше виснажуються. І цьому є пояснення: власники великого капіталу чудово розуміють, що незаконність набуття прав власності рано чи пізно може бути повернено новою, дійсно демократично обраною владою проти них. А тому олігархи воліють не чекати віддачі від інвестицій в інноваційний розвиток підприємств, а отримати все, що можна, і негайно.

Увесь час існування акціонерного сектору економіки утримується різка диспропорція між організованим і неорганізованим ринком цінних паперів: організований (біржовий) ринок не перевищує десятої частки від загального обсягу торгів. Це свідчить про закритість, або непублічність, абсолютної більшості акціонерних товариств через побоювання їхніх власників втратити контроль над капіталом. До непрозорості цього інвестиційно важливого ринку додається ще й низька якість (нерелевантність) інформації про емітентів (результати їх діяльності та інвестиційні наміри). А непрозора (закрита) структура корпоративної власності за відсутності незалежної системи судочинства стає мішенню для рейдерства.

Висновки

Для розблокування інноваційно-інвестиційного процесу та усебічної модернізації вітчизняної економіки необхідна передусім політична воля державного керівництва. Тут можливі два сценарії розвитку подій: 1) поступове очищення влади від олігархів через зміну виборчої системи, а саме запровадження пропорційної системи з відкритими партійними списками, що, проте, є доволі проблематичним, але можливим під тиском міжнародної спільноти; 2) прихід до влади національного лідера, готового до радикальних змін у політичній і економічній системах.

Для того щоб інноваційна діяльність стала нормою в економічному житті нашого суспільства, необхідно:

- забезпечити належну специфікацію та надійний захист прав власності. Специфікація прав власності передбачає чітке і повне визначення прав і обов'язків перед суспільством (обмежень) приватних власників. Для цього доцільним, з нашого погляду, є розроблення і прийняття закону про приватну власність. Необхідно також внести зміни у корпоративне законодавство в частині унормування відносин між домінуючими власниками та топ-менеджментом корпорацій задля захисту прав меншості власників. Надзвичайно важливо для нас провести корінну реформу всієї правоохоронної системи, добившись незалежності правосуддя і невідворотності покарань;

- забезпечити конкурентність, або рівність для усіх суб'єктів господарювання доступу до економічних ресурсів. Ця умова передбачає суттєве приборкання корупції, або, що

те саме, перетворення всієї системи державного і місцевого управління в орган неухильного служіння суспільним інтересам. Влада в центрі і на місцях має всіляко захищати і підтримувати економічну конкуренцію через заохочення малого і середнього підприємництва, жорстку антимонопольну політику;

– скасувати олігархічні за характером норми у чинному Податковому кодексі, зокрема: 1) в частині оподаткування доходів фізичних осіб за єдиною ставкою 20%, запровадивши замість неї прогресивну шкалу податкових ставок; 2) у частині оподаткування дивідендів за ставкою 5%, прирівнявши цей вид доходів до загального порядку оподаткування доходів фізичних осіб. Адже у корпораціях, де ще збереглася розпорошена власність, дивіденди взагалі не практикуються, а у тих, де вона сконцентрована в руках обмеженого кола вибраних осіб, виплачуються мільйонні суми дивідендів;

– спираючись на думку фахівців (науковців, промисловців, підприємців), визначитися зі стратегічними пріоритетами інноваційного розвитку країни, реалізація яких почасти потребуватиме державних інвестиційних ресурсів та розроблення гнучкої регуляторної політики стимулювання інноваційної активності бізнесу у цих напрямках.

Список використаних джерел

1. Гальчинський А., Гець В., Кінах А., Семиноженко В. Інноваційна стратегія українських реформ. – К.: Знання України, 2002. – 336 с.
2. Гець В.М., Семиноженко В.П. Інноваційні перспективи України. – Х.: Константа, 2006. – 271 с.
3. Гець В.М. Інституційна обумовленість інноваційних процесів у промисловому розвитку України / В.М. Гець // Економіка України. – 2014. – №2. – С. 4–19.
4. Демет'єв В.В. Институты, поведение, власть. – Донецк: ГВУЗ «Донецкий национальный технический университет», 2012. – 310 с.
5. Schumpeter J. Theorie der wirtschaftlichen Entwicklung. – Leipzig: Verlag von Dunker & Humboldt, 1911.
6. Федулова Л. Інноваційний розвиток: еволюція поглядів та проблеми сучасного усвідомлення / Л. Федулова // Економічна теорія. – 2013. – №2. – С. 28–45.
7. Статистичний збірник «Україна – 2014» / Державна служба статистики України. – К., 2015. – 28 с.
8. Гэлбрейт Дж.К. Новое индустриальное общество. Избранное / Дж.К. Гэлбрейт. – М.: Эксмо, 2008. – 1200 с.
9. Семянчук П.М. Інтелектуалізація праці як визначальна умова інноваційного розвитку економіки України / П.М. Семянчук. – Тернопіль: ТНЕУ, 2012. – 235 с.

УДК 687:658.589(477.43)

В.К. ЗАГАРИЙ,

к.е.н., доцент, Київський національний університет культури і мистецтв,
Т.Г. КОВАЛЬЧУК,

к.е.н., доцент, Київський національний університет культури і мистецтв

Перспективи розвитку інноваційної діяльності на підприємствах легкої промисловості Хмельницької області

У статті дана оцінка інноваційного потенціалу підприємств країн Європейського Союзу та України. Проаналізовано сучасний стан інноваційної діяльності підприємств легкої промисловості Хмельницької області. Виявлені фактори негативного впливу на інновації. Запропоновано напрями перспективного розвитку інноваційної діяльності на підприємствах легкої промисловості Хмельницької області, що сприятимуть їх ефективному функціонуванню та інтеграції в систему світового господарства.

Ключові слова: виробництво, інновації, інноваційна діяльність, інноваційні технології, інтеграція, конкурентоспроможність, легка промисловість.

В.К. ЗАГАРИЙ,

к.е.н., доцент, Киевский национальный университет культуры и искусств,
Т.Г. КОВАЛЬЧУК,

к.е.н., доцент, Киевский национальный университет культуры и искусств

Перспективы развития инновационной деятельности на предприятиях легкой промышленности Хмельницкой области

В статье дана оценка инновационного потенциала предприятий стран Европейского союза и Украины. Проанализировано текущее состояние инновационной деятельности предприятий легкой промышленности Хмельницкой области. Выявлены факторы негативного влияния на инновации. Предложены направления перспективного развития инновационной деятельности на предприятиях легкой промышленности Хмельницкой области, что будет способствовать их эффективному функционированию и интеграции в систему мирового хозяйства.

Ключевые слова: производство, инновации, инновационная деятельность, инновационные технологии, интеграция, конкурентоспособность, легкая промышленность.

V. ZAGARIJ,

c.e.s.,

T. KOVALCHUK,

c.e.s. Kyiv National University of culture and arts

Perspective of innovative activity of light industry of the Khmelnytskyi region

In this article was given the valuation of the enterprise`s potential of the European Union's countries and Ukraine. The contemporary